გაზეთის ფასი:

12	თვით . .	10 მ. — კ.
11	,, . .	9 ,, 50 ,,
10	,, . .	8 ,, 75 ,,
9	,, . .	8 ,, — ,,
8	,, . .	7 ,, 25 ,,
7	,, . .	6 ,, 50 ,,
6	,, . .	6 ,, — ,,
5	,, . .	5 ,, 50 ,,
4	,, . .	4 ,, 75 ,,
3	,, . .	3 ,, 50 ,,
2	,, . .	2 ,, 75 ,,
1	,, . .	1 ,, 50 ,,

ივერია

№ 299 ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 299

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანის ვადა

1. ხელის მოწერის დროს—5 მ. და თიბათვის 1-ს—5 მ.

2. ხელის მოწერის დროს—4 მ., მარტის 1-ს—3 მან. და მარიამობისთვის 1-ს—3 მ.

3. ხელის მოწერის დროს—3 მ., მარტის 1-ს—3 მ. თიბათვის 1-ს—2 მ. და ენკენისთვის 1-ს—2 მ.

ვინც ამ ვადაზედ ფულს არ შემოიტანს, გაზეთის გაგზავნა მოესპობა.

დაიბეჭდა

„ივერიის“ პრემია

„აღდგომა“,

რომანი გრ. ლ. ტოლსტოისა

და ხელის მომწერთ დღეს, 31 დეკემბერს ურიგდება

1905 წელს

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ფასი გაზეთისა ისევ თუმანია.

„ივერია“

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანაც შეიძლება.

წელიწადი ოცდა მეცხრე

გამოვა იმავე სივრცითა და იმავე სრულის პროგრამით, როგორც დღემდე გამოდიოდა.

რედაქცია უოველის ღონის-ძიებით ეცდება თავისი მძიმე მოვალეობა პირ ნათლად შეასრულოს და ისე გაუძღვეს თავის საქმეს, როგორც შეეფერება დღევანდელის ცხოვრების უფრო სწრაფ სასარგებლო ვითარებას.

ჩვენი ძველნი და ახალნი თანამშრომელნი კვლავ დაგვპირდნენ დახმარებასა.

ვინც პირველ მარტამდე შემოიტანს სრულს ფასს, თუნდ ნაწილ-ნაწილადაც, პრემიად მიეცემა

გრაფი ტოტლებენი საქართველოში

ისტორიული მონოგრაფია ა. ფრონელისა,

მთიულეთის ავტორისა.

წიგნი საკმაოდ ვრცელი იქმნება, დაახლოვებით **400** კაბადონამდე.

წიგნში დაწვრილებით იქმნება აღწერილი საქართველოს მდგომარეობა ერეკლე მეფის დროს. წიგნი ცალკე არ გაიყიდება.

სოფლის მასწავლებელთა და სოფლის სამღვდელოებას, უფასო და მცირე ფასიან სამკითხველოებსა და ბიბლიოთეკებსა, უმაღლეს სასწავლებლებში მოსწავლეთა, სოფლის კანცელარიებსა და მცირე-ჯამაგირიან მოხელეთ

დაეთმობათ „ივერია“ უპრემიოდ

5 მან. ტფილისში და **7** მან. ტფილისს გარეშე.

ამ შეღავათიან ხელის-მომწერთაც შეუძლიანთ ნაწილ-ნაწილად გადაიხადონ ხვედრი ფული.

რედაქცია და კანტორა ყოველ-დღე ღიაა, დილის 9 საათიდგან 3 საათამდე და საღამოს 5 საათ. 8-მდე. რედაქტორის ნახვა შეიძლება დილის 9—10 საათამდე და საღამოს 3—4-მდე.

ხელის მოწერა მიიღება:

ტფილისში:—„ივერიის“ რედაქციაში (კ. ალექსი-მესხიშვილის სახლი, კალოუბნის ეკკლესიის გვერდით) და ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში (სასახლის ქუჩა, თავ.-აზნაურთა ქარვასლა).

ქუთაისში:—წიგნ. გამომც. ამხანაგობის კიოსკში, ბეჟანეიშვილისა და წერეთლის წიგნის მაღაზიებში.

სიღნაღში:—მიხეილ ნასიძესთან.

თელავში:—ილია ზარაფიშვილთან.

გორში:—ანტონ კასრაძესთან.

ახალციხეში:—ხაზინის ბუხგალტერ ღვთისავრიშვილთან.

ცხინვალში:—ნიკო კასრაძესთან.

ბათუმსა, ბაქოსა, ფოთსა, სოხუმსა, ოზურგეთსა, ხონსა, სამტრედიასა, და სურამში აგენტების სახელები ცალკე იქმნება გამოცხადებული.

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ, Редакція „Иверіа“.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. სარაჯიშვილი.

კვირას, მომავალის წლის იანვრის 9, ტფილისის სასოფლო საეურნეო ბანკის დარბაზში, დილის 12 საათზედ, დანიშნულია პირველი საგანგებო კრება ტფილისის ქართულ ფილარმონიულ საზოგადოების დამფუძნებელ წევრთა შემდეგის საგნების განსახილველად:

1) საზოგადოების წევრთა არჩევანი.

2) საზოგადოების გამგეობისა და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევანი.

3) დადგენა საწევრო გადასახადის რაოდენობისა.

(5—4)

ქართველ ქალთა ამხანაგობის

სახელოსნო სკოლის მოწაფეთა ნახევარზე მეტი ეკუთვნის ულარიბეს ტფილისის მცხოვრებთა ხელოსანთა და ქვრივ-ოხერთა ოჯახებს, ამისათვის გამგეობა ქალთა ამხანაგობისა უმორჩილესად სთხოვს ქართველ ქველ-მოქმედთ, ვაჭართა და ხელოსანთ აღმოუჩინონ რაიმე დახმარება ამ სადღესასწაულოდ.

ყოველი შემოწირულობა მადლობით მიიღება სახელოსნო - სკოლის სდგურზედ, ვერა, სახლი ალექ. გაბაშვილისა, № 6.

(5—2)

ტფილისის სახაზინო თეატრი.

ანტრეპრიზა საიმპერ. თეატრის არტისტის

ლ. დ. დონსკოისა

პარასკევს, 31 დეკემბერს,

წარმოდგენილი იქმნება

სევილიელი დალაქი

ოპერა 3 მოქმ., მუსიკა როსსინისა

საკონცერტო განყოფილება

და

დოსკოი-ეისენვალდისა, ბუნაკოვისა, დონსკოისა, პოლუიანოვისა და პორუბინოვსკი მონაწილეობით

ბალეტი დივერტისმენტი.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ორელი, ნიკიტსკაია და ს.; ბ-ნნი სიკაჩინსკი, ობრაზცოვი, გალ..კი, სპერანსკი, ზალინსკი, მურატოვი ს სხვ. ბალეტს განაგებს **ჯიოვასსი**. პრიმა-ბალერინა **ლენჩევსკაია**.

კაპელმეისტერი ა. ეიხენვალდი

უფროსი რეჟისორი ს. ფ. ბეცევიჩი.

ფასები ჩვეულებრივია.

დასაწყისი 8 საათზედ.

—

შაბათს, 1 იანვარს,

«გალლა» წარმოდგენა

წარმოდგენილი იქმნება

ბოკკაჩიო

კომიკური ოპერა 3 მოქმ., მუს. ზუპპესი.

—

კვირას, 2 იანვარს,

იქმნება ორი წარმოდგენა, დილის დაკლებულის ფასებით

წარმოდგენილი იქმნება

სნეგუროჩკა

მუსიკა რიმსკი-კორსაკოვისა.

საღამოს წარმოდგენა

წარმოდგენილი იქმნება

ევგენი ონეგინი

ოპერა 3 მოქმ. და 7 სურ., მუს. ჩაიკოვსკისა.

ორშაბათს, 3 იანვარს იქმნება ბენეფისი გალეცკისა, წარმოდგენილი იქმნება «**ჰუგენოტები**» მუს. მეიერბერისა.

მზადდება წარმოსადგენად «მანდარინის შვილი» ც. კიუისა.

ბილეთები იყიდება.

გამგე ი. გელლერი.

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ჟ. მ. ჩიქოვანი. 9 საათიდგან 10 საათამდე თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფობისა.

მ. ზ. აზიტიხიანცი. 11—12 საათამდე—კანისა, და ვენერიულ ხირურგიულ ვადმყოფობისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი. დილის 11—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

კ. ი. ზძელიშვილი. 12—1 საათ. ყელისა ყურისა და ცხვირის სატკივრისა.

ზ. ა. თარხანოვი. 1—1½ საათ. შინაგანის და ბავშვებისა.

ა. პ. კკრაპეტიანცი. 1—1½ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

ზ. ხოლოდაშვილი. 9—11 საათამდე კბილების ავადმყოფობანი.

ქალი ექიმი **ა. ი. შჩერბინინა.** 1½—2 საათ. ქალისა და საზებით ავადმყოფობისა.

საღამოობით:

მ. ა. თარხანოვი. 7½—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

პ. ა. არდაზიანი. აწარმოებს მიკრო-ქიმიურ და ბაქტერიოსკოპიულს გამოკვლევას. 5 7 საათ.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 საკეთებს სახლში და მსურველთ მასსაჟს», აგრის ყვავილს გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ქიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი **ძ. ზძელიშვილი.**

Первая частная лѣчебница д-ра *Навасардіана*. Тифлисъ противъ памятн. Воронцова.

წლ.

ომის ამბები

დეპეშები და წერილები.

—

პორტ-არტური. იაპონიის ელჩმა, გაიაშიმ ლონდონში „სენტრ. ნიუს“-ის კორესპონდენტს უთხრა, იაპონია იმდენად სულელი არ არის, რომ ამის შემდეგ პორტ არტური ხელმეორედ დაუთმოს ვისმეს (ნ. ვ.).

—

«...ლ მეილ»-ის კორესპონდენტი იუწყება: ...იფუში მოსული რუსის აფიცრები ამბობ... იაპონელებმა რომ 203 მეტრიანი გორა აიღეს, პოლკოვნიკმა კრიჩენკომ და 14 აფიცერმა სტესელს სთხოვეს, ნება გვიბოძე გორა უკანვე დავიბრუნოთო. სტესელმა ყოყმანის შემდეგ ნება მისცა. ბნელოდა. ფორტებიდგან 203 მეტრის გორას ზარბაზანი დაუშინეს. ჯარი იერიშით მივიდა. იაპონელებიც მედგრად დაუხვდნენ, რუსებს თოფი და ხელით სასროლი ყუმბარები დაუშინეს და ყველა იერიში მოიგერიეს, მაგრამ ნამდვილი ბრძოლა შემდეგ დაიწყო: ხიშტი, ხელით სასროლი ყუმბარა, რევოლვერი, ჯოხი და ქვა ერთმანეთში აირია. ბოლოს იაპონელებმა რუსებსა სძლიეს და უკან დაახევინეს. როცა სტესელმა რუსების მარცხი გაიგო, ავად გახდა და ლოგინად ჩავარდა.

იგივე კორესპონდენტი სწერება: იაპონიის გემებიდგან ხედავდნენ, რომ რუსის ნალმოსნები პორტ არტურიდგან გამოვიდნენ და ჩიფუსაკენ წავიდნენ, მაგრამ ხელი არ ახლეს, რადგან იმათს სიმამაცეს დიდ პატივსა სცემდნენ და იმათი უკანასკნელ დღის გამწარებაც არ უნდოდათ. კაპიტულიაციის შესახებ მოლაპარაკება ერთ დანგრეულ სოფელში, სახლის ეზოში გაიმართა. ყაზახები და იაპონელები ნიშნებით ერთმანეთს ელაპარაკებოდნენ. პარლამენტიორები სამჯერ დაიშალნენ და შეიკრიბნენ. ბოლოს, 4 საათზედ პირველი პირობა ავადმყოფ სტესელს გაუგზავნეს. ერთი საათის შემდეგ მეორე პირობა გაუგზავნეს. საღამო ჟამზედ ყაზახებმა იაპონელებს უკანასკნელი და საბოლოო პირობა ჩააბარეს. ეს ამბავი იაპონელებმა ტელეფონით მთელ ჯარს შეატყობინეს. იმავ წამს იაპონელთა ყველა პოზიციიდგან «ბანზაი»-ს გრიალი მოისმა. იაპონელთა აღფრთოვანებული ყვირილი დიდხანს ესმოდათ პორტ არტურელებს (რ. ვ.).

—

27 იანვრიდგან პორტ არტურის კაპიტულიაციამდე რუსეთის ფლოტს შემდეგი ზარალი მოსვლია: დაღუპულ გემთა სია და მათი ფასი: «პოლტავა» 8.074,409 მ. ღირდა, «სევასტოპოლი»—8,074,409 «პერესვეტ»-ი—10.441,655 მ., «პობედა»—10.100,000 მ., „რეტვიზან“-ი—10.695,518 მ., „პეტრეპავლოვსკ“-ი—8,074,409 მ., «ბაიანი»—6.900,689 მ., «პალლადა»—5.726,313 მ., «ნოვიკ»-ი—3.049,312 მ., «გაიდამაკ»-ი—406,000 მ., «ბოიარინი»—3,394,024 მ., «ვსადნიკი»—406,000 მ. „ჯიგიტი“-ი—1.335,703 მ., «რაზბოინიკ»-ი—1.335,703 მ, «ზაბიაკა»—436,000 მ., „ბობრ“-ი—650,277 მ., „გილიაკ“-ი—840,432 მან., «ენისეი»—2.000,000 მ., «ოტვაჟნი»—863,851 მ., «გრემიაშჩი»—1.250,000 მან., «ანგარა»—2.566.846 მ., «ყაზან»-ი—1,150,000 მან.; სულ 87.760,940 მან. გარდა ამისა გემების სამხედრო მასალის ფასი უდრის საერთოდ 5.762,936 მ., სულ იმიანად 93.533,876 მან. გარდა ამისა დაიღუპა რამდენიმე ნაღმოსანი, სავაჭრო გემი, ბარჟა, მიწის ამოსათხრელი გემები, კრანები და სხვა, რაიც საერთოდ 8 მილიონი ღირდა. სულ რუსეთის ფლოტს პორტ არტურში 111,533,876 მ. ზარალი მოუვიდა. აქ ნაანგარიშევი ირ არის კრეისერი «ვარიაგ»-ი, «რურიკ»-ი «კორეეც»-ი და ის სავაჭრო გემები, რომელიც იაპონელებმა ომის ლაწყებისას წაართვეს რუსებს (სლოვო).

—

პორტ არტურის ამღებმა, გენერალმა ნოგიმ 10 წლის წინად პორტ არტურთან გაითქვა სახელი და მას შემდეგ წინ წაიწია. 1895 წელს, როცა იაპონელებმა პორტ არტურს ალყა შემოარტყეს, გენერალმა ნოგიმ იერიშით უძლიერესი ფორტი-იძუშანი აიღო. ეხლანდელ ომში ნოგი გენერალ ოკუს ჯარში ირიცხებოდა და ძინჯოუსა და ნანშანის ბრძოლის შემდეგ იმ ჯარის მთავარსარდლად დაინიშნა, რომელმაც პორტ არტურს ალყა შემოარტყა. გენერალი ნოგი ფორმოზას გენერალ-გუბერნატორად იყო და დიდი მართვა-გამგეობის ნიჭი გამოიჩინა (რუს).

—

იაპონელთა აფიცრების მასწავლებლად ნამყოფს, გენერალს მეკელს «ფიგ. დელ ნიუს»-ის კორესპონდენტისათვის უთქვამს: დიდებულ ბრძოლის პირველი მოქმედება გათავდა. იაპონელებმა თავიანთ პირველ მიზანს მიაღწიეს: პორტ არტურიც აიღეს და რუსეთის ესკადრაც გაანადგურეს. ამის შემდეგ იაპონელები ლიაოდუნის ნახევარ კუნძულზედ სამუდამოთ დამკვიდრდნენ. ეხლა ლიაოდუნი, იაპონელთა უცილობელი საკუთრებაა. თუ იაპონიის ჯარს მარცხი მოუვიდა, თავშესაფარი ექნება. რუსებს ძალიან გაუჭირდებათ ერთხელვე დაკარგულ ადგილების დაბრუნება. (ნ.).

—

«ბერლინერ ტაგებ.»-ი სწერს: საკვირველია, რომ გენერალ სტესელის დეპეშა მხოლოდ პორტ არტურის აღების შემდეგ გამოაქვეყნეს. ეს დეპეშები ორი კვირა ეწყო პეტერბურგშიო (ნ.).

—

რომელი ციხე რამდენ ხანს გაუმაგრდა მტერსა? რუსეთის გაზეთებს ზოგიერთი მიუდგომელი სამხედრო მიმომხილველი ანგარიშობს, პორტ არტური 165 დღე გაუმაგრდა მტერსაო (1 ივლისიდგან 20 დეკემბრამდე). ზოგიერთა ციხე ამდენ დღეს გამაგრებია მტერსა: მაინცი 1793 წ.—105 დღე), 1796 წ. მანტუა—245 დღე, 1800 წ. გენუია—60 დღე, 1808 წ. სერაგოსა—74 დღე, დანციგი 1813 წ.—334 დღე, სევასტოპოლი—341 დღე, პარიჟი 1870 წ.—131 დღე, სტრასბურგი—47 დღე (ნ.).

ახალი ამბავი

—

მინისტრთა კომიტეტის დადგენილებანი. «ცნ. ფურც.»-ს პეტერბურგიდგან დეპეშით ატყობინებენ: მინისტრთა კომიტეტმა თავის უკანასკნელ კრებაზე განიხილა უმაღლესის ბრძანების პირველი მუხლი. ამ მუხლის გამო კომიტეტის უმრავლესობამ ის აზრი გამოსთქვა, რომ კანონი სავსებით დაცულ იქმნას რომ იგი ყველა მოხელის უპირველესს მოვალეობად გარდაიქცეს; ამისათვის კი ერთხელ და სამუდამოდ უნდა დაწესდეს, რომ

არავითარი წესი და დებულება, რასაც დროებითი ხასიათი აქვს, ძალაში ა შევიდეს იმ დრომდე, ვიდრე სახელმწიფო საბჭო ნებას არ დართავს. რაც შეება გაძლიერებულ დაცვის დებულებას, ნისტრთა კომიტეტმა საჭიროდ სცნო მდებულების გაუქმება. სახელმწიფო საბჭოში ეს საკითხი აღძრული იყო ჯერ ისუმაღლეს ბრძანებამდევე. საბჭომ ეხლა დააჩქარა ეს საქმე. განზრახულია ახლო მომავალში გააუქმონ დებულება გაძლიერებულ დაცვის შესახებ.

** **სამრევლო სკოლების ახალი პროგრამმა.** ამ დღეებში პეტერბურგიდგან დაბრუნდა საქართველოს საექსარხოსოს სამრ სკოლების ოლქის მეთვალყურე და თან ჩამოიტანა უწმ. სინოდის მიერ დამტკიცებული ახალი პროგრამმა სამრევლო სკოლებში საგნების სწავლების შესახებ.

** **ტფილისის ქალაქის საბჭო** 28 დეკემბერს შეუდგა 1905 წლის სავარაუდო ხარჯების განხილვას. მოასწრეს განხილვა სულ 14 მუხლისა. კამათი გამოიწვია მეათე მუხლმა: გამგეობა თხოულობდა 1200 მანეთის მომატებას სათადარიგო ტეხნკოსისათვის და 1500 მანეთს ელექტრო-ტეხნიკის მოსაწვევად. საბჭოს უმრავლესობამ გამგეობის წინადადება მიიღო. დიდხანს ილაპარაკეს მეთორმეტე მუხლის გამო. გამგეობა თხოულობდა ზოგ მოსამსახურისათვის ჯამაგირის მომატებას საფინანსო კომისია წინააღმდეგი იყო და, რაკი მთავარ-მართებლის თანამდებობის აღმასრულებელმა დაამტკიცა საბჭოს მიერ მიღებული წესი მოხელის დაჯილდოვებისა ყოველ ხუთის წლის სამსახურისათვის, წინადადება შემოიტანა (გამგეობაც მიემხრო), რომ ეს ახალი წესი გავრცელებული ყოფილიყო ძველ მოსამსახურეებზედაც და 1905 წლის პირველ იანვრიდგან მიეცეს, ვისაც ერგება ზედ-მეტი ჯამაგირი ხუთის წლის ნამსახურობისათვისაო. ეს წინადადება უარჰყო საბჭომ.

** **მოქალაქეთა რწმუნებულების არჩევნები.** როგორც უკვე ვწერდით ტფილისის გუბერნატორის განკარგულებით, გუშინ, 30 დეკემბერს, უნდა მომხდარიყო არჩევნები მოქალაქეთა რწმუნებულებისა. არჩევნები, სხვა და სხვა მიზეზისა გამო, გადაიდო. დაინიშნება არჩევნები დღესასწაულისა შემდეგ.

** **საქართველოს ექსარხოსი** ახალ წლის მეორე დღეს მიემგზავრება ზაქათალის ოლქში ეკლესიებისა და სამრევლო სკოლების დასათვალიერებლად. ექსარხოსს თან მისდევს სამრევლო სკ... ბის ოლქის მეთვალყურე.

** **დიდი ჩხუბი.** «ცნ. ფურც.»-ს სიღნაღიდგან ატყობინებენ, რომ ანაგელ გლეხთა მთელი საზოგადოება თავს დასხმია ფანიანელებს. ამ უკანასკნელთ ანაგელებისათვის წაურთმევიათ ძველი ანაგის ადგილები და ეხლა ანაგელებს ამ ადგილების უკან დაბრუნება განუზრახავთ. ატყდარა დიდი ჩხუბი და კეტების ტრიალი. მძიმედ დაშავებულა ორივე მხრიდგ რამდენიმე კაცი ანაგელებს მიუციათ ცეცხლი ფანიანელების თივებისთვის, გადაუწვავთ მათი ვენახის ღობეები და დაუკლავ რამდენიმე სული საქონელი.

** **სომეხთა კათოლიკოსი** სრულიად განიკურნა მუხლების ქარებისაგან და მალე გარეთაც აპირებს გამოსვლას. კათოლიკოსი ეჩმიაძინში აპირებს დარჩენას აპრილამდე. ამ ჟამად იგი, სხვათა შორის, პეტერბურგიდგან ელის პასუხს იმ შუამდგომლობისას, რომელიც უმაღლესს სახელზე გაიგზავნა. შუამდგომლობა შეეხება სამრევლო სკოლების გადაცემას ისევ სამღვდელოების ხელში, სამღვდელოების მიერ დეფიცებას სომხურ ენაზედ და სხვა საყურადღებო საკითხებს.

** **კავკასიის სოფლის-მეურნეთა კომიტეტმა** საჭიროდ სცნო ამერიკულ ვაზის სანერგეების გამრავლება და გამართვა, რამდენადაც შესაძლებელია, კავკასიის ყველა კუთხეში. კომიტეტმა დაადგინა იშუამდგომლოს მიწათ-მოქმედების სამინისტროს წინაშე საჭირო ფულის გადადების შესახებ.

** **ცნობები ხოლერის შესახებ.** 20-დან 26 დეკემბრამდე ბაქოში ხოლერით ავად გახდა 4 კაცი, მოკვდა 1, ...ქოს მაზრაში ავად გახდა ორი, ლენქორანის მაზრაში მოკვდა 9. სხვა მაზრებში ავად აღარავინ გამხდარა. განჯის მაზრაში 18 დეკემბრიდან ავად აღარავინ გამხდარა. ერევნის გუბერნიაში აქა-იქ, კანტი-კუნტად, ხდებოდნენ ავად. 19 დეკემბრისთვის ამ გუბერნიაში ხოლერიანი იყო სულ ...თი კაცი. 26 დეკემბრისთვის ნახიჩევანის მაზრაში ავად გახდა 1, მოკვდა 1; შარუროდარალაგეზის მაზრაში ავად გახდა 5, მოკვდა 5, ეჩმიაძინის მაზრაში ავად გახდა 7, მორჩა 6 ქალ. ერევანში ავად გახდა 2, მოკვდა 1.

** **«ინვალიდ»-ში დაბეჭდილია** მე-20 სია მოკლულ და დაჭრილ სალდათებისა. სხვათა შორის, მოხსენებულია ერთი ახალციხელი ქართველი, აღმოსავლეთ ციმბირის მე-33 პოლკის ჯარის-კაცი, სოფ. ..., რომელიც ლიაოიანის ომში დაჭრილა 17 აგვისტოს.

** **ავაზაკობა.** 23 დეკემბერს ვიღაც ოთხ შეიარაღებულ კაცს გაუცარცვავს ეტლი, რომელიც სად. ნატანებიდგან ოზურგეთში მიდიოდა. ეტლში მყოფ ბეითლისთვის 30 მან. წაურთმევიათ მასწავლებელ ცინცაძისთვის—15 მანეთი და მესამე მგზავრისთვის—100 მან. შემდეგ ბოროტ-მოქმედნი დამალულან.

** **ფოთი.** «ცნ. ფურ.» ატყობინებენ: 16 დეკემბერს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა დიმიტრიმ აკურთხა ახლად გადაკეთებული სასათლაოს ეკლესია. წირვის შემდეგ ეპისკოპოსი და ქალაქის სხვა და სხვა დაწესებულებების წარმომადგენელნი სადილად მიწვეულნი იყვნენ სასათლაოს ეკლესიის მღვდელთან, მაგრამ სადილზე, გარდა სასულიერო წოდებისა და ორიოდე საერო პირისა, არავინ დარჩენილა.

** **ამიერ-კავკასიის რკინის გზიდან** ამიერ-ბაიკალის გზაზე იგზავნებიან კრთებით ორი ობერ-კონდუქტორი, ორი საქონლის და ცამეტიც ტორმოზის კონდუქტორი. ამათში ქართველებიც არიან. ეს კონდუქტორები დღეს, 31 დეკემბერს წავლენ.

** **ტრამვაის მეთვალყურე კომისიის სხდომა.** 27 დეკემბერს სხდომა ჰქონდა ტრამვაის მეთვალყურე კომისიას. კომისიამ სხვათა შორის განიხილა საჩივარი ყოფილ კონდუქტორის ეგოროვისა, რომელმაც კომისიას განუცხადა, უსახელო საზოგადოებამ უსაფუძვლოდ დამითხოვა, რადგან დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის სათამდე მუშაობით მოქანცულმა, უარი განვაცხადე ღამის 10 საათსა და 30 წუთამდე მუშაობაზე, როგორც ამას რკინის მოძრაობის უფროსი თხოულობდაო. კომისიამ ამ საქმის გამოძიება დაავალა თავის წევრებს ა. ღულაძეს და ქანანოვს. შემდეგ თავმჯდომარემ აცნობა კომისიას პროექტი ვაგზლის ლიანდაგისათვის საჭირო პავილიონისა. კომისიამ მოიწონა პროექტი. ამავე სხდომაზედ კომისიამ მოისმინა საჩივარი ორთაჭალის ზოგიერთ მცხოვრებისა. ესენი თხოულობდნენ, დაევალოს უსახელო საზოგადოებას, რომ დააჩქაროს ვაგონების მიმოსვლაო. კომისიამ დაადგინა, დაევალოს ხმოსნებს ი. მ. ალიხანოვსა და გრიქუროვს დაათვალიერონ ორთაჭალის ლიანდაგი უსახელო საზოგადოების დირექტორთან ერთად და აცნობონ კომისიას მიზეზები ვაგონების ნელა სიარულისა.

** **წარმოდგენა ავლაბარში,** კვირას, 2 იანვარს, არაქსიანის თეატრში ავლაბარში ქართულ სომხურ სცენის მოყვარულთა მიერ გ. გელიკურაშვილის საბენეფისოდ წარმოდგენილ იქნება «მელანიას ოინები» კომედ. 4 მოქმ., გადმოკეთებული გ. მესხის მიერ გ. გელიკურაშვილი შეასრულებს პევლეს, მედროგეს როლს. წარმოდგენის შემდეგ წაიკითხავენ ქართულ-სომხურ-რუსულ ლექსებს და იტყვიან სიმღერებს. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

** მომავალ წლის 4 იანვარს მასწავლებელ ქალთა საზოგადოება ტფილისის დარიბ მცხოვრებთა ბავშვებისათვის ნიკიტინის ცირკში შობის ხეს (იოლკას) მართავს. ჩვენ მასწავლებელ ქალთა საზოგადოებას იმედი აქვს, რომ შეძლებულ მშობელთა ბავშვები თავიანთ უღონო ძმებს დაეხმარებიან და ან ფულსა, ან ტკბილეულობასა და ანაც თბილ ტანსაცმელს მოგვაწოდებენ. შემოწირულებას დიდის მადლობით მივიღებთ მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების კანტორაში, რომელიც გრაფისა და ტროიცკის ქუჩების კუთხის სახლში იმყოფება.

** **ახალი წიგნები.** რედაქციამ მიიღო ახალი წიგნები:

1) «იაპონია», ნ. ნიკოლაძისა, გამოცემა წიგნის მაღაზიის „ცოდნა“-სი. წიგნი შეიცავს 68 გვერდსა, ღირს 20 კ. და სუფთად და ლამაზად არის გამოცემული. ამ წიგნს ცალკე წერილს უძღვნით.

2) «განთიადის მომლოდინეთ». ა. განჯის კარელისა, ფასი 5 კ.

3) «სიყვარულის ძალა» იზიძისა, მეორე გამოცემა, ფასი 5 კაპ.

მივიღეთ ჟურნალ „მოამბის“ მე-XI ნომერი. შინაარსი: დექანი, სურათი 1 მოქმ. ხეჩუაშვილისა; გლეხი კაცი, რომანი ფონ პოლენცისა, თარგ. ი. პოლუმორდვინოვისა; სამშობლო, დრამა ქემალ ბეგისა, თარგმანი ოსმალურით მამედ-ბეგ აბაშიძისა; საზოგადოებრივი პრინციპები და არსებობისათვის ბრძოლა, სანგალასი; რძის თავ-ნას მცემელთა საყურადღებოთ, ი. მაჭავარიანისა; ახალი ზელანდია, მეჟუევისა, თარგ. ნ. აღნიაშვილისა; პასუხად ბ. ალხაზაშვილს, აბელაშვილისა; ნარევი; შინაური მიმოხილვა, საყურადღებო იუბილეი, ფ. გოგიჩაიშვილისა; უცხოეთის მიმოხილვა და მოკლე მანერალოგიური ქიმია.

რედაქციამ კიდევ მიიღო ახალი წიგნი ოცდა ათის სურათით „ტახტის მემკვიდრე და“ მათხოვარი მოთხრობა მარკ-ტვენისა. ეს წიგნი პრემიად დაურიგდებათ ჟურნალ „ჯეჯილის“ 1904 წლის ხელის-მომწერლებს. წიგნი უთარგმნია ქ-ნ ანასტასია წერეთლისას. გარეგნულად ლამაზია, კარგ ქაღალდზეა დაბეჭდილი და კარგი სურათები აქვს დართული: ეს წიგნი შეიცავს 162 დიდს გვერდს და ღირს სამ აბაზად.

შეცდომის გასწორება.

შობის ნომერში, ლექსში «ქართველებს» დაბეჭდილია: «ჩვენმა მამებსა», „შემცდარი აზრი“, „აქა-იქ“, «მწერვალი»; უნდა იყოს: «ჩვენმა მამებმა», «აი შემცდარი აზრი», «აქ-იქ», „მწვერვალი“.

საქართველო

შუა ქართლი

ჩვენი დონ-კიხოტები.—სკოლების ავ-კარგიანობა.—კიდევ გლეხთა სიღატაკე და ამის მიზეზი.—სოფ. ნულელ გლეხების ჩივილი.—ქ. ცხინვალის რამე-რუმე.—პოდის რეცენზენტი.—მიზეზი ქურდობა-ავაზაკობისა.

საზიზღარია ის ცბიერი კაცუნა, რომელიც დღეს ჩვენს გაუნათლებელს სოფელს მოზრდილ და მცირე წლოვან ყრმათ უკუნეთ ბნელისაკენ მიერეკება. ამგვარი მავნე მწერები (როგორც სხვაგან) შუა ქართლშიც ხშირია და მწარედაც იკბინებიან, მაგრამ.. ვგრძნობ რომ დღე მათი დათვლილია და მალე, ძან მალე პასუხს მიაგებენ სამჯავროს წინაშე და ხსენება ამ პარაზიტებისა უმალ აღიგვება პირისაგან დედა მიწისა. დონ-კიხოტთა შორის სოფლის სკოლის ფერიებიც თავისუფლად თარეშობენ. უკანასკნელნი სცდილობენ „შიშითა ღვთისათა“ წვეროსნების ხეგავლენით, გლეხობას თვალები აუხვიონ და ისე, როგორც აქამდე, კაკე-მალულობა ათამაშონ—ეგებ ბნელით მოცულთ ვერ დაინახონ უძირო ტომარა და ისრაელ შამოელას განიერი ჩანახი, რომ ეგებ ქონ მოკიდებულებმა საბერველივით ქშენა დაიწყონ და ცხოვრება (თუ ცხონება?) უზრუნველ ჰყონ. საბრალო მცირე წლოვან ყრმათ კი თვალები დაუხუჭონ ყურებში ბამბა გაუკეთონ და ისე ცემით-ტყეპით «ათათა-ავაგა» აყვირონ, აღრიალონ. ჩვენმა სკოლის ფერიებმა იმის მაგივრად, რომ გლეხობას აწმყო ცხოვრების აპეირთებული ტალღების დაუწყნარებელი ღელვა აუწყონ, ამცნონ, რო ქაღალდი თეთრია და არა შავი—ეს საზიზღარი ჭინკები შეჩვეულან „დანოსობას“ და არხა-არხაზე გზავნიან მოუსავლეთში. იწერებიან, წელს ლორის ჭირი გახშირდაო, კარგი იქნება ამათ დაერიოს, რომ მათი განავისი აღარ იყოს ქვეყანას ზედა, თვარა ამდონ «დანოსებს» ცხინვალის ფოსტის თოხარიკა ცხენები ველარ ზიდავენ და მგონი ლიადიდებას და არ წითლდება. როგორც დიაცი პირველ მრუშობის ღამეს?!..

5) ჩვენ მიერ დაგირავებული ქვა გვარიანი ღირსებისაო. სამწუხაროთ არ არსებობს ყველა დაგირავებული ქვის ანალიზები, ამიტომ არ შეგვიძლია დაბეჯითებით ვთქვათ თუ რა ღირსებისაა ეს ქვები, მიუხედავათ ამისა შემიძლია დაახლოვებით მოგახსენოთ, ვინაიდან მინახავს თითქმის ყველა საწყობები და ვიცი კარგათ, თუ რა ხარისხის ქვას ყიდულობდენ ბანკის მსესხებელნი 1900 წელს; ეს ქვა ადის 46—49%-დე. რომ გადავშალოთ „საზღვაო-საკომერციო საზოგადოების მეთაურის ბ-ნ ეიბენის ანგარიშები პ. წულუკიძის ქვის ანალიზების შესახებ, ვნახავთ სწორეთ ამ ციფრს, ე. ი. 46–49%, ე. ი. საშუალოდ არა უმეტეს 48%-ისა, მაშინ როდესაც თ—დმა პ. წულუკიძემ კიდევ 11 იანვარს 1900 წ. მისცა ბანკს პირობა, რომ იგი ჩამოიტანდა ჭიათურაში 50%-იან ქვას, ნამდვილად კი მას ჩამოუზიდავს და უყიდია ბევრად ნაკლები ღირსების ქვა, ე. ი. ორი პროცენტით ნაკლები, რაც უდრის ერთს კაპეიკს. და ეს თითო კაპეიკის ღირებულება ცნობიერად დაუკლია ფუთზე თ—დ პ. წულუკიძეს და მით ბანკი შეუყვანია 50,000 მანეთზედ მეტ ზარალში, რადგან 5—6 მილიონ ფუთამდე ქვა იყო დაგირავებული პ. წულუკიძის მხრივ. ამ გვარივე ზარალი მიაყენეს სხვა მსესხებლებმაც. ასე რომ მხოლოდ ცუდი ღირსების ქვის მიღებით ნახა ბანკმა ზარალი სული ცოტა 100,000 მანეთისა. ნუ თუ პ. წულუკიძის პირობა აღარ ახსოვდა ბანკის გამგეობას? ნუ თუ ვერ ატყობდა თუ რა ღირსების ქვას იგირავებდა?! ნუ თუ არ კითხულობდა ეიბენის ანალიზებს?! ან რა ვუწოდოთ იმ ვაჟბატონებს, რო

ფელეტონი

ქუთაისის საურთიერთო ნდობის ბანკი.

(გაგრძელება *).

1) დავიწყოთ გზათა სამინისტროდან და სატარიფო კამიტეტიდან. როგორც ვიცით, არც ერთი და არც მეორე ჩვენ ოფიციალურად არაფერს დაგვპირებია. ეს მხოლოდ ჩვენი გამგეობის ოცნებაა კიდეც რომ რამეს დაგვპირებოდნენ, განა ცოტა რამ დაპირებანი დავიწყებიათ და ავიწყდებათ ქართველთათვის ჩვენს დიდს ბატონებს?! განა მცირეა ამის მაგალითები?! ნუ თუ ეს საანბანო ჭეშმარიტება არ იცოდა ბანკის გამგეობამ?! რათ იშლიდა სხვისი ... ფართო ლოგინს?! ეს გახლავთ მათი ... ხელულობა და შორს გაჭვრეტა?! მართალია შავი-ქვის მრეწველთა კრებამ არა ერთხელ დაადგინა: აღიძრას შუამავლობა სამინისტროს წინაშე ჭიათურის ლიანდაგზედ ტარიფის დაკლების შესახებ, მართალია ეს ტარიფი ფრიად მაღალია და შავი-ქვის მრეწველობის შემფერხებელი, მართალია ისიც, რომ შავი-ქვის მრეწველთა საბჭოს თავმჯდომარემ არა ერთხელ გაუგზავნა მოხსენება, როგორც ფინანსთა სამინისტროს, ისე სატარიფო კომიტეტს,—მაგრამ ეს მოხსენებანი ვერ გამოდგა შესაფერად დაწერილი და დასაბუთებული, ამიტომ მათ ვერ მოახდინეს შესაფერი გავლენა სადაც ჯერ არს. ამ ღირსეულ «დოკლადების» ავტორი ნეტა ის ვაჟბატონი ხომ არ ბრძანდება, რომელმაც ვერ ისარგებლა მარჯვე მომენტით 1901 წელს და პეტერბურგის ნაცვლათ ბერლინში ამოჰყო თავი საყვარელ «სოიუზის» საქმეთა მოსაწყობათ და 200 მრეწველის დასაღუპათ? თქვენ გკითხავ, გამგეობავ! მეგობარმა უნდა იცოდეს მეგობრის ამბავი.

2) სხვა ბანკებმაც გასცეს სესხი შავქვაზედო. სახელმწიფო ბანკი არ იყო შავ ქვაზედ სესხის გაცემის წინააღმდეგიო. ყოველივე ეს მართალია. ან რომელი ბანკი არ გასცემდა სესხს შავ ქვაზედ თავის წესდების ფარგალში, მეტადრე მისთანა მოძრაობის დროს?! საქონელზედ სესხის გაცემა, საქონლის ოპერაციები ყველაზედ უფრო სახეიროა და მოსაგები, თუ ბანკის მეთაურნი ფხიზლათ, შეგნებულად და კეთილ სინდისიერათ მოქმედობენ, მაგრამ ყველაზედ უფრო სარისკო და საზარალოა თუ ბანკის მეთაურთ აკლიათ ეს ჩამოთვლილი თვისებანი, რაც მოხდა ჩვენს ბანკში. არც მინისტრი და არც რევიზორები არ არიან საქონელზედ სესხის გაცემის წინააღმდეგნი. იმათ აღნიშნეს მხოლოთ ჩვენი ბანკის მეთაურთა დაუდევრობით, „თავაზიანობით“ და სხვა და სხვა საიდუმლო მანქანებით შავ-ქვაზედ გაცემულ სესხით გამოწვეული დიდი ზარალი და მით ბანკის ზიანი. მართალია იძლეოდენ სესხს შავ-ქვაზედ ტფილისის საკომერციო ბანკი, სამხრეთ რუსეთის ბანკის ბათუმის განყოფილება, ვგონებ ფოთის საურთიერთო ნდობის კრედიტიც კი, მაგრამ ერთი მიბრძანეთ, ბ-ნო გამგეობავ, რამდენს აძლევდენ ისინი ფუთზედ? თქვენსავით 7—8 კაპეიკს თუ 5 კაპეიკს? ამ ორ ციფრში, ვგონებ, დიდი განსხვავებაა... რათ მალავთ ამ ციფრებს? მასთან კეთილ ინებეთ და მიპასუხეთ, როგორი კანტროლი ყავდათ მათ ჭიათურაში? თქვენსავით უჯერებდენ ისინი ვიღაც უცნობ ტეხნიკებს, თუ საიმედო პირები დააყენეს თითოეულ საწყობზედ? თქვენ დაგაკლდათ სამი მილიონი ფუთი ქვა თუ იმათ? რათ ყუჩობთ? რათ არ იღებთ ხმას ამ კითხვებზედ?

3) ჩვენს ბანკს წინა წლებში ბევრი თავისუფალი თანხა ჰქონდა და ეს ფული სადმე უნდა დაგვებინავებინაო. ნეტა საიდან შეგროვდა ერთბაშათ ეს ამოდენა თანხა? თქვენმა ერთგულმა მეგობარმა ხომ არ დასდო ბანკში 1899 და 1900 წლებში შავი-ქვის მრეწველთა „სიეზდის“ ნახევარი მილიონი? ეს ფული ხომ არა გაქვთ სახეში? მერე რათ გამოგაცალათ ეს ფული? რათ წაიღო უკანვე? რათ დაფლანგა იგი შავ ბნელ ჭიათურაში რაღაც აბანოებში? რად გამოაცალა ბანკს ხელიდგან ბალანსი ამოდენა ფულის გამოტანით? რად დაუკარგა მათ, ჩვენს ბანკს სიმტკიცე და თანასწორობა? განა ასე უნდა მეგობარი? ან ამ გმირის მეგობრულ რჩევით ხომ არ გაუხსენით იმოდენა სესხი შვიდს საერთო მეგობარს? დემონის ტკბილმა ჰანგებმა ხომ არ აცდუნეს თამარი? თქვით ბარემ! გამოტყდით! ნუ ეძებით ლობე-ყორეს! ნუ აძებთ სხვებს თქვენს საერთო ბრალსა და დანაშაულს? იქონიეთ გამბედაობა!

4) ახლა შევეხოთ დაგირავებულ ქვის რაოდენობას. უნდა ყოფილიყო სკიდკიანად $6^1/_2$ მილიონ ფუთზედ მეტი ქვა. მთავრობის რევიზორს აღმოუჩენია მხოლოდ სამ მილიონ ფუთამდე. კერძო რევიზია უფრო ლმობიერად მოგქცევიათ და აუნუსხავს $3^1/_2$ მილიონ ფუთზედ მეტი, თქვენი ანგარიში კი უნდა იყოს $4^1/_2$ მილიონი ფუთი, კიდეც რომ დავეთანხმოთ თქვენს ციფრს, (რაც ჩვენ ფრიად საეჭვოდ მიგვაჩნია), მაინც აკლია თქვენივე ანგარიშით ორი მილიონი ფუთი, ანუ შაურის ფასობით ასი ათასი მანეთის ქვა. მაგრამ ჩვენ ყველაზედ საფუძვლიანად მიგვაჩნია მთავრობის რევიზორის ანგარიში და აი რისთვის: რევიზორს მიუმართავს დაგირავებულ ქვის რაოდენობის გასაზომათ ჭიათურა-ჭიქაურში და მადნებში საოლქო ინჟინრის თანაშემწესთვის სამთო ინჟინერ პ. მარკოვსკისთვის, რომელსაც მოუწვევია ამავე მიზნით ორი მთავრობის შტეიგერი ბ-ნნი ლ. ნოვანი და გ. ივანინი. ეს სამი ჭიათურაში მცხოვრები და მადნის საქმეებში გამოცდილი ოფიციალური პირი, ვგონებ სხვაზედ უფრო ნაკლებათ მოტყუვდებოდნენ ქვის გაზომაში. ამათი გაზომით აღმოჩენილა სულ $2.103_{,64}$ კუბიკური საჟენი ქვა. თითოეულ კუბიკური საჟენი ქვა ყოფილა წონით ჭიათურაში—$1293_{,5}$ ფუთი და ჭიქაურში—$1507_{,2}$ ფუთი, საშუალოთ კი—$1.400_{,35}$ ფუთი, ასე რომ სულ აღმოჩენილა ქვა მხოლოდ 2.947,000 ფუთი, ე. ი. სამ მილიონზედ ნაკლები*). ამ რიგათ ჩვენ ბანკს დაკლებია ქვა $3^1/_2$ მილიონ ფუთზედ მეტი, ანუ შაურის ფასობაზედ 75.000 მ. და ეს ამოდენა თანხა დაკარგულა მიტომ, რომ ბანკის გამგეობას არ ჰყავდა ჭიათურაში რიგიანი კანტროლი და უჯერებდა შეუმოწმებლათ «სოიუზის», მ. წულუკიძის და კოტე ბაქრაძის მიერ დაქირავებულ ტეხნიკების ანგარიშებს. ხო ხედავთ, თუ რა ფასი ჰქონებია ამ ანგარიშებს! ასეთანების ჩამდენ საბჭო-გამგეობას კიდევ შეგვიძლია ვუწოდოთ ბანკის და საზოგადოების ინტერესის კეთილსინიდისიერათ და წინდახედულათ დამცველნი!... კიდევ შეგვიძლია ვუწოდოთ მათ საზოგადო მოღვაწენი?! რომელი კალამია, რომ ქომაგობს ამ პირთ და არ ტყდება წვერში? რომელი ენაა, რომ იცავს მათ და არ ხმება ძირში?! რომელი გაზეთია, რომ ბეჭდავს მათ ქება-

*) იხ. მთავრობის რევიზორის ანგარიშში ბოლო ფურცელი.

*) იხ. «ივერია», № 293.

ხვი შეინანებს მათ ცოდვას. დონ-კიხოტთა შორის და ფერიებთა მამამთავრად სოფ. ზემო ნ-ზის ბელზებული ყოფილა თურმე. აქაური მცირე წლოვან ყრმათა მასწავლებელი თურმე გოგოების უსტაბაშად გამხდარა და ხრაკიან არაყის სკლადიც გაუღია. სოფელი გამგებელი თურთ სჩივის მასზე, მაგრამ «სხვა-და-სხვა მიზეზების» გამო ისევ დაუტოვებიათ, ზოგ მეზობელ გლეხებთან ერთი კოკა ღვინით შერიგებულა. ამ გვარ დონ-კიხოტებს, თუ კი გნებავთ თითო თითოდ ჩამოგითვლათ ამ ერთწამს, მაგრამ...

სწორედ ამგვარ დონ-კიხოტების ხელში სკოლა, ისედაც დაქვეითებული, უფრო დაეცემა და გარყვნის ისედაც ზნე დაცემულ გლეხობას. შუა ქართლში, როგორც მთელს საქართველოში, სკოლების სიმცირე იშვიათი მოვლენა არ არის. ბევრ სოფელში თვით მოძღვარმა სცადა სკოლის გახსნა, მაგრამ გლეხობისაგან მუდამ ცივი უარი მიუღიათ – არ გვინდა სკოლაო. მიზეზად კი მუდამ ამას ამბობენ: წელში ათასად მოვირკალეთ, სისხლის ოფლს შუბლზე ველარ ვიშრობთ, ცოლ-შვილი ჩაუცმელი და მშიერ-მწყურვალი გვყავს და სიცივისაგანაც ლამის დაგვეხოცოსო. მამასახლისი, მწერალი, ჩაფარი, იასაული, მღვდელი, დიაკვანი, მნათე, მენახირე, მეღორე, მეველე და ვიგინდარა – ყველა «გამოიტას» იძახის, აბა ჰა, მოიხადეთ ქუდი და სვინიდის ქვეშ გვითხარით, განა ეს სამართალია? ავაზაკობაა, ავაზაკობა! აი, მოგვდგომია ეს უგამჩენო «პოპოშნიკი» გზირითა და «ნეიმკებსა» გვთხოვს, «აცენკა» კიდევ [illegible]ა არისო. აგერ შეჩვენებული მემამულე მოურავი გიჟი მოზვერივით თვალებს ბრიალებს: გამოიტა მალეო. წვერცა დრამასა გითხოვს დაჟინებით, თომ მკვდარი რომ აგიყროლდეს შინ, წინ[illegible] გაუძღვებიო. აბა რა ვქნათ, სამართ[illegible] სად ვპოვოთ? ვიჩივლებთ, «სუდიები მსუნაგ ძაღლებივით ხელებში შემოგცქერიან—ჰაა, მოიტა რამეო, იტყვი რამეს დ[illegible] „კანცერი“ და შენი ჯანი. რა ვქნათ, ი[illegible]ენი ჰირიმეთ არ გვინდა, არ გვინდა დ[illegible]რა სკოლა, შენობის აშენების თავი [illegible] გვაქვს და შვილების მოცდენას ვერ ვ[illegible]სრებთო და სხვა და სხვა.

საქართველო[illegible] ყველა კუთხიდან. იერუშას გოდებით, ყველა ჩვენი კორესპოდენტები ერთხმათ ჰსთქვამენ გლეხობის სიღატაკეს. მეც თქვენი უმორჩილესი მონა, ამ სტრიქონების დამწერი შემჯდარვარ «იერუსალიმის» ნანგრევზე და ხმა მაღლა მოვთქვამ, ჩვენს ს[illegible]ედ-შავეს, სიღარიბეს ჩვენს გაწყალებას, ამხობას. გამრავლდა ხალხი, ერთი ოჯახ[illegible]ათად იქცა, გადასახადებმა იმატა, მიწები შეძვირდა, ძველი მებატონეები ხელიდან გამოგვეცალნენ და ან თავქარიან ფშატაძეებისა, ან პირქუშ მოურავების ხელში დავრჩით. ცხოვრება გართულდა, მოთხოვნილებამ იმატა, ძველს მებატონებს ცოტა აკმაყოფილებდა, ახალთაობისანი კი ქალაქებშიდ დაწანწალობენ და ჭირის ოფლით ნაშოვნ ფულებს ბზესავით ანიავებენ. ვსხედვართ და ჩავკვირვებივართ თითო დღიურს მიწებს. ქალაქებშიაც ვერ მივდივართ, რომ ეგებ დავახწიოთ თავი ამ აუტანელ ტანჯვასა; გზის მაჩვენებელნი არავინა გვყავს და თუნდაც იყოს ჩვენი გლეხი ძნელად თუ დაუჯერებს ვისმეს. რასაკვრელია, მიზეზი ჩვენი სიღატაკისა, ამბობენ, ამის მიზეზი ჩვენი გაუნათლებლობა ჩვენი შეუგნებლობააო. თუ ეს მართალია, მაშ მოგვეცით რაღა მეტი განათლება, შეგნება და სწავლა!..

შემთხვევით შემხვდნენ ს. ნ-ლის (მდ. ფრონის ხეობაშია) გლეხები და შემომჩივლეს: ბატონო, გვიშველე რამე, ე ჩვენი ურჯულო მოურავის (თათარია) ოინები გაზეთში ჩააგდე, ეგებ მშველელი აღმოგვიჩნდესო. მეც დავპირდი, ამ რაინდის ყოფა-ქცევას ყველას ვაუწყებ მეთქი. გლეხებმა შემდეგ შემომჩივლეს: აი ეს ამოდენა მთაბარი ბატონს დ. ბ—ნს ეკუთვნის, დიდი ბატონის ხელში (ე. ი. დ—ს მამის ხელში) ჩვენც არა გვიჭირდა რა, ძაან შეღავათს გვაძლევდა ხოლმე, ცხონებული გარდაიცვალა და მამულიც მაგას დარჩა; თითონ აქ არ არის, სულ სხვაგან დაიარედა და ყველაფერი მოურავ თათარის ხელშია. ამ გაბატონებულმა მოურავმა თავის ბატონს უჯიათობაში გადააჭარბა. ახლა ეს ბატონია, ის კი მოურავი. ამ ულმერთომ ისე შეგვავიწროვა, რომ თავგზა ზევით აღარა გაგვაჩნიარა. ღალა მეტის-მეტად აგვიწია, ხშირად მთელი წლის მოსავალი მაგას მიაქვს, ჩვენკი მშივრები ვრჩებით, აგერ ამოდენა ტყეში ჩვენ მამა-პაპას შეშა უფასოდ უზიდნია, ჩვენც ვზიდავდით, მაგრამ ახლა უფასოდ სახრესაც აღარ გვაჭრევინებენ, ხბო რომ დაინახოს თავის ტყანაზე, მაშინვე თოფს ესვრის და მოკლავს ჩვენც ღვთის წყალობაც ვერ გაგვბედნია მაშინვე მათრახით გაგვაჭრელებს, ვისიც ქალი მოეწონება, არ გაუშვებს შეუპატიურებულსაო და სხვა და სხვა. ეეც კმარა გაბატონებულის მოურავის საქციელის დასახასიათებლად. რომ შევეკითხე, რატომ ბატონს არ ატყობინებთ მაგის ურიგო ქცევას მეთქი, მიპასუხეს: ბატონს ისე უყვარს ეგ მოურავი, რომ მაგის გულისთვის ბატონმა ცოლი გააგდოვო. ალბათ ერთმანეთის დამქაშები ყოფილან დალოცვილის შვილები...

დ. ცხინვალი სადათას ძილს შეუპყრია. ჩვენს გადაგვარებულ ინტელიგენციას ნარდისა და ბილიარდისას მეტი არა გააჩნიათრა. სამკითხველო ანტიქრისტეს მოსვლის დროსაც ვექვობ, რომ აღდგეს. მუნჯური მეთოდით სწავლა კუს ნაბიჯით მიცოცავს. დანგრეულ კოშკზე თუმცა მამა ბლ. ირ. ოქროპირიძემ ბევრი იმაგა, მაგრამ... ხმა მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა დარჩა. უსუფთაობის სამარეში თუ ხორველა გვესტუმრა უცბად დავიმარხავთ, უიმისადაც აქ ხორველაა. «გოლოვა» ვეღარ თაობს, ხრაკიანი არყის სმით თავი ამტკივდაო. საბრალო «კარგომ» ამ «თავზე» ბევრი რამ მიამბო, რომ ჩემს მეუღლეს ასეთი შეურაცხყოფა მიაყენა ზარფუშ გახურებულმაო, მაგრამ... გამგონე ვინაა—კედელს ცერცვი...

«ივერიის» მე 249 №-ში რეცენზიაა მოთავსებული, ბ. სურამელისა, მოდის რეცენზენტი სიმართლით არა მსჯელობს და წარმოდგენის შესახებ ქებასა სწერს. ეს, რასაკვრელია, მეტად თავის აგდებაა, რომ საზოგადოებას თეთრი შავად ვუჩვენოთ და ყალბი შეხედულობით ყველანი მოვატყუოთ, მით უმეტეს, რომ 24 ოქტომბრის წარმოდგენამ ცხინვალის როტონდაში ისე ცუდად ჩაიარა, რომ მე ჯერ არა წარმოდგენას არ დავსწრებივარ, რომ ასე უშნოდ, ულაზათოდ რაიმე პიესა წარმოედგინოთ. ამ უსიცოცხლობას ზედ ერთოდა ლოთებთა ბრბოს იქვე მეორე ოთახში «საქართველო ჩვენიას» ღრიალი დ საზოგადოების სტვენა ყვირილი. ისმოდა იმავე «ივერიის» ფოსტაში ვკითხულობთ: ცხინვალში რებუსი. თქვენი რეცენზია მეტის-მეტად სასტიკია და... არ დაიბეჭდება. ბ-ნი რედაქტორი, რომ გულთა-მხილავი ყოფილიყო და ბ. რებუსის რეცენზიისათვის ადგილი დაეთმო, ის უფრო ემჯობინებოდა, ვიდრე ბ-ნ სურამელის ლათაიებისათვის, რაზედაც ყველანი «აქტიორების» გარდა მადლობელნი დარჩებოდნენ.

საქართველოს ყველა კუთხიდან გვესმის საშინელი ცარცვა-გლეჯის ოინები. ქურდობა-ავაზაკობამ ჩვენშიაც იჩინა თავი. მიზეზი ამ ქურდ-ბაცაცობისა შიმშილობაა, რისთვისაც «დამურები» ღამ-ღამე დაძვრებიან და იპარამენ რასაც ხელთ იგდებენ. დღეს ისეა ცარცვა-გლეჯა შუა ქართლში გახშირებული, რომ ღამით თუ ფეხი გარედ დავრჩათ, უეჭველია, მოგაჭრიან, ამას წინად მე და ჩემი მეგობარი ერთ სოფლის მღვდელს ვეწვიეთ, ახლად შებინდებული იყო. ერთი საათის უკან, რომ დავაპირეთ ჩვენ ცხენებზედ შესხდომა, რომელნიც იქვე დავაბით მისვლითანავე, უნაგირები მოპარული დაგვხდა. იმ ღამეს რას ვიზამდით ძალა-უნებურად მოძღვრის სტუმრები გავხდით «დოვლათიან» ხელის პატრონების მეოხებით.

ნედი.

რუსეთი

გაზ. «რუს. ვედ». აცნობებენ, რომ 11-ს ამ თვეს 8. ეკატერინოდარში მომხდარა ბანკეტი, რომელზედაც თავი მოუყრიათ 300 ადვოკატს, ექიმს მასწავლებელს და სხვა ინტელიგენტებს. სხვათა შორის დასწრებიან ჟანდარმის აფიცერი და პოლიცმეისტერი. ბანკეტი გათავებულა ღამის 3-ს საათზე და ბევრი სიტყვები წარმოუთქვამთ დღევანდელ საზოგადო საკითხებზედა.

თეატრი და ხელოვნება

ღალატი.

ნუცა ჩხეიძის ბენეფისი.

ქ-ნ ჩხეიძის საბენეფისოდ გამართულმა წარმოდგენამ ოთხშაბათს სუსტად ჩაიარა. მსახიობნი, გარდა ერთი-ორისა, ძალიან უხალისოდ თამაშობდნენ. თვით მობენეფისემ ზეინაბის როლი საკმაოდ შეგნებულად ჩაატარა, ზოგიერთი ადგილები კი ჭეშმარიტის გრძნობით და სინამდვილით გადმოგვცა, მაგრამ ამან ვერ დაჰფარა წარმოდგენის უფერულება და პიესამ საზოგადოებაზე სუსტი და მკრთალი შთაბეჭდილება იქონია. ქ-ნი ჩხეიძე ნამეტნავად კარგი იყო უკანასკნელ მოქმედებაში. ეს კი არის, რომ ხმამ უსუსტა და ხელი შეუშალა სრულის ძლიერებით, და სიმკაცრით გადმოეცა სულიერი მდგომარეობა ზეინაბისა, რომელიც ოცის წლის მონობისა და დამცირებისათვის შურისსაძიებლად იწვევს განთავისუფლებულსა და ერთის გრძნობით გამსჭვალულს ერს.

სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ახალგაზრდა მსახიობი ბ-ნი შალიკაშვილი შეგნებულად და დაკვირვებით ასრულებდა სულეიმანის როლს. არიან ჩვენს სცენაზე ერთი ორი არტისტნი, რომელთაც ხმაც შესწევთ და გარეგნობაც როლის სათანადო გადმოსაცემად, მაგრამ არ აქვთ უნარი თავ-შეკავებისა, რის გამოც ისე თავ-დავიწყებით იწყებენ ხოლმე ღელვასა და უშნო გრეხას, რომ თავ-გზა ეკარგებათ და ვერც თვითონ და ვერც დამსწრენი ვერ იგებენ რას ამბობენ დ რომელ გმირს ჰხატავენ. საბედნიეროდ, ბ-ნი შალიკაშვილი ამ ნაკლს მოკლებულია, მან კარგად იცის როგორის ხმის პატრონია, სადამდის შესწვდება ხმა და ამიტომ მისი გონიერი თამაში მუდამ სასიამოვნო შთაბეჭდილებას სტოვებს.

წარმოდგენას დიდ-ძალი ხალხი დაესწრო.

ა—ნა.

—

ქართული საღამო კავკავში. 26 დეკემბერს კავკავის ქართული სკოლის სასარგებლოდ გამართულ იქმნა ჩვეულებრივი ქართული საღამო აქაურის სკოლის კომიტეტის წევრის თ. ი. მ. ლორთქიფანიძის თაოსნობით. ხსენებულს დღეს კავკავში ბევრგან სხვა გასართობიც იყო, მაგრამ აქაურმა საზოგადოებამ მიუხედავად ეროვნებისა არ მოაკლო ქართულ საღამოს თავისი თანაგრძნობა და ბლომად დაესწრო საღამოს, რომელმაც საზოგადოთ სასურველად ჩაიარა. არც საღამოს პროგრამმა იყო ურიგოდ შედგენილი. საღამო შესდგებოდა ქართული კონცერტისაგან, რომელსაც განაგებდა მ. ს. კუხიანიძე, რომელმაც ცოტა ხნის განმავლობაში შეადგინა შეერთებული გუნდი მომღერალთა, რომელშიაც მონაწილეობას იღებდენ ბავშვები, ქალები და მოზრდილები. საზოგადოთ კონცერტმა მწყობრად ჩაიარა. კონცერტის შემდეგ წარმოდგენილ იქმნა ქართულად ვოდევილი „დათვი“ ჩეხოვისა, გადმოქართულებული გრ. ვოლსკის მიერ. ვოდევილში მონაწილეობას იღებდენ ქ-ნი ნ. რონიაშვილი, ვ. კახიანი და ბ-ნი სურამელი, ვოდევილმაც კარგად ჩაიარა, შემდეგ წაკითხული იქმნა რამდენიმე სცენები რუსულად და ქართულად, სცენებს კითხულობდენ ბ-ნი სემიონოვი., ნ. ყაზბეგი, კ. კახიანი და სურმელი; შემდეგ გაიმართა ცეკვა-თამაში. საღამოზედ ბუფეტის გარდა გამართული იყო ბაზარიც, რომელსაც განაგებდა ადგილობრივ ქართველ ქალთა წრე. სრული შემოსავალი საღამოდან აღემატება 1600 მანეთს—გასავალი ჯერ ჯერობით არ არის ნაანგარიშევი. საზოგადოთ კი, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში სათეატრო დარბაზის შეკეთება შელამაზებას სისუფთავის მხრით, შედარებით ბევრი არ უნდა იყოს. იმედი გვაქვს სკოლას დარჩება წმიდა შემოსავალი არა ნაკლები 1200 მანეთისა და ესეც დიდი ნუგეშია იმ გაჭირების დროს, რასაც სასწავლებელი ითმენდა ამ უკანასკნელ ხანებში.

საღამოს მოწყობა გამართვაში ცხოველს მონაწილეობას იღებენ ი. გ. შეილევი, რომელსაც სამწუხაროდ წინა დღეს მამა გარდაეცვალა, მაგრამ ამ ყო-

---

მელნიც ქვის წონა [illegible]ისხში ისე ურცხვად ატყუებდნენ ბანკ[illegible] და მით წაპნიდენ დიდ ფულს ჩვენს [illegible]აზოგადოებას?! ნუ ივიწყებთ, რომ ამ [illegible]ონთა მეტი ნაწილი გახლავთ ჩვენი «მ[illegible]ინავე» ინტელიგენტები... ვაშა, ქებულ რაინდნო, ვაშა!...

6) კრიზისის დაწყების შემ[illegible] ჩვენ გავეცით მხოლოდ 372,000 მან[illegible] და ეს სულ ქვის გასაზიდათო. ეს მტკნა სიცრუეა! როგორც ჩანს ბანკის წიგნიდან, კრიზისის დაწყებიდან, ე. ი. 190[illegible] წლის 16 აგვისტოდან და ბანკის საბჭო[illegible] აკრძალვის შემდეგ, გამგეობას განუ[illegible]ძია სესხის გაცემა და მიუცია მარტო პ[illegible]რე წულუკიძისთვის 507,726 მანეთი და 5 კაპ. სესხი, აქედან 135,000 მანეთ[illegible] მეტი მიუციათ ქვის გირაოს ქვეშ, და ნარჩენი 372,000 მანეთი დახარჯულ[illegible] ქვის გასაზიდათ. ეს ფული სრულიათ[illegible] გვიბრუნდებოდა კონოსამენტითო. ეს ჩვენ მეტად საეჭვოთ მიგვაჩნია, რადგან, როგორც კერძო რევიზიამ აღმოაჩინა, ბანკი აძლევდა პ. წულუკიძეს ფოთში $19\frac{1}{2}$ კაპეიკს, თითონ კი იღებდა თურმე 1902 წელს 11—13 კაპეიკამდე, 1903 წელს 13—14 კაპეიკამდე და 1904 წელს—14—17 კაპეიკამდე, სულ თავიდან ბოლომდე კი საშუალოდ არა უმეტეს 17 კაპეიკისა. ე. ი. ორი კაპეიკით ნაკლებს თითოეულ ფუთზედ. ნეტა რათ დაივიწყეზია გამგეობას ეს ციფრები? ამის შემდეგ ერთი გვიბრძანოს, რა სასწაულით უბრუნდებოდა მას სავსებით ფოთში პ. წულუკიძეზედ მიცემული სესხი? ან რაღათ ბრძანებს იქვე, რომ ვცადეთ პ. წულუკიძის ქვის გაყიდვა, მაგრამ ამას სამწუხაროთ შედეგი მოჰყვა და ამიტომ შევაჩერეთ საქმეო? (კურსივი ჩვენია). რას ნიშნავს ეს?!

7) ჩვენ არ ვაძლევდით ზედ მეტ ფულსო, მაშინ ქვის ფასი იყო ფოთში 23 ნახ. კაპეიკი, ე. ი. 12 კაპიკამდე ჭიათურაშიო. ადგილობრივი ფასებ[illegible] კი ვაგონობით იყო 9 კაპეიკამდე წმიდა წონითო. ყოველივე ეს მეტის მეტი კადნიერებაა და შეუძლია შეიყვანოს შეცდომაში მხოლოთ მისთანა [illegible]რები, რომელნიც არ იცნობენ ჭიათურის მრეწველობას და მის წარსულს. ნამდვილი აჟიოტაჟი და ყველაზედ უფრო დიდი ფასები (მაზანდა) იყო 1900 წლის დაწყებიდან აგვისტოს შუამდე. ამ დროს ღირდა ქვა «სკიდკით» ბაქნებზე ჭიათურაში 7—8 კაპ. და ჭიათურაში—5—6 კაპეიკი. მხოლოდ ვირიკენჰა-ნასაკრევის ჩეკით განწმენდილი ქვა იყიდებოდა ფუთი 8—9 კაპეიკად. ეს ქვა არც კი მოლანდებიათ ბანკის მსესხებლოთ, პ. წულუკიძეს და კ-ას. ვაგონობით ქვა იყიდებოდა ჭიათურაში 8—9 კაპ. ათ და არა 9—12 კაპ. [illegible] ვაგონობით ქვა ჭირდებოდა მისთანებთ, რომელთაც გემი გაჩერებული ჰყავთ ფოთში, თითონ არ ჰქონდა ჯერ[illegible] შემდენი ვაგონები, რომ დროზედ დაეტვირთათ გემი და არ გადაეხადნათ ჯარიმათ ტალიის ფული. ამიტომ ისინი იძულებულნი იყვნენ ეყიდათ ქვა ხელოვნურად წეულ ფასებში არამც თუ ფოთში (22-23 კაპ. ფუთი), არამედ ჭიათურაშიც. ეს გახლდათ შემთხვევითი მოვლენა, [illegible]ების და ლოკომოტივების სიცოტავით გამოწვეული და ეს ანორმალური მოვლენა გაქრა კიდეც 1900 წ. მეორე ნახევ[illegible]ის ბოლოს. ნამდვილად კი ქვა ღირდა ჭიათურაში 7—8 კაპ. უმთავრესად კი [illegible] და ჭიქაურაში—5—6 კაპიკათ, მაღნებში $2\frac{1}{2}$—3 კაპიკათ პ. წულუკიძე კი იღებდა ბანკიდან ჭიათურაში $7\frac{1}{2}$—8 კაპ. და მაღნებში—3 კაპეიკზედ მეტს, ე. ი. ქვის მაზანდაზედ მეტს. თ-დ წულუკიძე ჰქონდა გაყიდული ბელგიაში ფოთში გემში ჩატვირთვით ფუთი 23 ნახევარ კაპ., ამ ფულიდგან იგი იღებდა ქვის გაგზავნის დროს მხოლოდ 80%-ს, ე. ი. 19 კაპიკს. ზედმეტი კი მას აღარ მიუღია, რადგან მყიდველმა იანგარიშა სინესტე, მანკი ქვის ცუდი ღირსებანი და სხ. და ჩამოქვითა დარჩენილი 20%-დან, ამ რიგათ მან არამც თუ მისცა რამე წულუკიძეს, არამედ მოსთხოვა კიდეც იმ ავანსათ მიცემულ 19 კაპიკიდან, რამაც დაბადა უთანხმოება დ საჩივარი. მაშასადამე პ. წულუკიძის ქვის ღირებულება ყოფილა ფაქტიურად 19 კაპიკზედ კიდევ ნაკლები და არა $23\frac{1}{2}$ კაპიკი. ჩვენი ბანკი კი აძლევდა მას $19\frac{1}{2}$ კაპიკს, ე. ი. ქვის ღირებულობაზედ მეტს. წესდების ძალით კი როგორც აღნიშნა რევიზორმა ბანკს უნდა მიეცა ყოველგვარ საქონელზედ და კერძოთ შავ-ქვაზედ მაზანდის არა უმეტეს ორი მესამედისა, ე. ი. მაღნებში 2 კაპიკი, ჭიათურაში—4 ნახ.—5 კაპ., ჭიქაურაში—3—4 კაპ. და ფოთში—14—15 კაპიკი. ეს სიფრთხილე რომ ჩაედინათ ჩვენს საბჭო გამგეობას და კანონიერი ნორმა რომ დაეცვათ სასტიკ კანტროლთან ერთად, მაშინ ბანკს ვერავითარი შავ-ქვის კრიზისი ვერ შეაკრთობდა და არავითარი ზარალი არ მოხდებოდა. წესდების დაქცევამ, დაუდევრობამ, მეგობრობამ და შეიძლება კიდევ სხვა რამეებმაც საბჭო-გამგეობის მხრივ მისცეს ბანკს 300,000 მანეთამდე ზარალი და დააგორეს იგი დაღუპის ხრამისკენ. აი ეს აღნიშნეს მთავრობისა და კერძო რევიზორებმა!

8) შავი-ქვის ოპერაციების ზარალი არ აღემატება 150,000 მანეთსო, ბრძანებს გამგეობა. გვაქვს კადნიერება შევნიშნოთ «ბურჟებს», რომ ეს მეტად ვარდოვანი ოცნებაა. ერთი გვიბრძანეთ, ნეტა საიდან გამოგდით ეს ციფრი? ნეტა რათ ყუჩობთ იმ საგანზედ, რაც ჩვენთვის ყველაზედ უფრო სამნიშვნელოა? რადგან თქვენ ჩუმობთ, მაშ მე მოგახსენებთ, ბატონებო. ბანკს მოსვლია შავ-ქვაზედ ზარალი 150 ათასი მანეთი კი არა, არამედ 250 ათასი მანეთი, და აი როგორ: დღეს შავი-ქვის ვალი მატობს 475 ათასი მან., დაგირავებული ქვა უდრის მხოლოდ 3 ნახ. მილიონ ფუთს (შეიძლება ნაკლებსაც), ეს ქვა ღირს შაურის კვალობაზედ 175 ათას მანეთად, ეს რომ გამოვრიცხოთ ზემო ციფრიდან, იზამს 300 ათას მანეთს. შავი-ქვის მსესხებელთ მიუციათ ბანკისთვის გარანტიით 19 ათასი მანეთის სოლო თამასუქები. აქედან დიდის მეცადინეობით შეუძლიან ბანკმა აიღოს მხოლოდ 20—25% ანუ 40—50 ათასი მანეთი, რადგან ამ მსესხებელთ მიღებული აქვთ დროზედ შესაფერი ზომები, რაც არა იშვიათი მოვლენაა ჩვენში. ეს ფული რომ გამოვქვითოთ 300 ათას მანეთიდან დარჩება 250 ათასი მანეთი; აი ეს ფული გახლავთ ბანკის ზარალი! აი ეს საზოგადოების ფული მიირთვეს გამგეობის გულგრილობით შვიდმა უახლოესმა მეგობარმა! ახლა თქვენ საჯეთ. მკითხველო, თუ რისი ღირსია ყველა ეს ქებული ბატონები!...

9) და ბოლოს მსურს ერთი კითხვა მივცე ბანკის სახელოვან საბჭო-გამგეობას: ნეტა რათ დაგმეს პირველი რევიზიის მოთხოვნილება და რათ არ მიიღეს მაშინვე მკაცრი ზომები ქვისა და თამასუქების სარეალიზაციოთ? ნეტა რათ ეცნენ მარტო ანდრონიკოვს და დაირჩინეს მისი ქვა? რატომ სხვებზედაც არ მიიღეს ეს ზომა? ნეტა რა დააშავა ასეთი ბ-მა ანდრონიკოვმა? ის ხომ არა, რომ დაკლების ნაცვლად მისი ქვის რაოდენობა მეტიც აღმოჩნდა ნორმაზედ და ღირსებითაც უკეთესია სხვებთან შედარებით? ვგონებ ეს ერთად ერთი მსესხებელია, რომ გარჯილა პატიოსნათ და თურმე, ნუ იტყვით, მისი კაცური საქციელი ყოფილა საგმობი და სასჯელის ღირსი! აი რას გვიკარნახებს ჩვენ საბჭო-გამგეობის ზნეობრივი კოდექსი! საბჭოვ და გამგეობავ, ბრძანეთ გეთაყვა, ნეტა რათ დააფარეთ ხელი ბ.ბ. პეტრეს, კოტეს, იაგორს, ვლადიმერს, სოლომანს და კ-ნიას? რათ არ გაყიდეთ საჯაროთ ამათი ქვაც და არ დაირჩინეთ ისე, როგორც ანდრონიკოვის ბაქანი? რათ არ მოსთხოვეთ ამათ ფული თამასუქებით? რათ უმსხვერპლეთ შვიდ მეგობარს მთელი ბანკის, მთელი საზოგადოების ინტერესი?! სთქვით, რა საბუთით ეძახდით თქვენს თავს საზოგადო მოღვაწეებს?! განა ამისთვის გაქებდათ თქვენ პრესსა და გადიდებდათ ჩვენი ხალხი და საზოგადოება?! განა ამიტომ გირჩევდნენ ერთხმად საპატიო თანამდებობაზედ?! განა ეს იყო თქვენი «ხანგრძლივი სამსახური»?! სთქვით რამე! ამოიღეთ ხმა გაზეთებში! წარმოადგინეთ მტკიცე საბუთები! გამოტყდით, თუ რომელია თქვენში უფრო დამნაშავე! ანებეთ თავი ბურუსიან ფრაზებს და ლოგიკის კრიჭანჭულებს! თქვით გაბედვით და გულახდით ყველაფერი! ნუ თრთით, ნუ ცახცახებთ მახეში გაბმული თაგვებივით! ნუ ეძებთ კუნჭულებს! ყველა გიცქერით გაოცებული! ვგონებ დროა გამომჟღავნდეს ქუთათურ ხანგრძლივ ხანამის ფარული მავთულები. დროა მოეღოს ბოლო თავხედ ბაცი-ადობას! დროა აეხადოს ნიღაბი ბაღდადის წმინდანებს და მათ ერთგულ დ[illegible]შებს! ამას თხოულობს მკაცრათ სიმართლე და ჭეშმარიტება! ამას თხოულობს პრესსა და საზოგადოება!..

სიმონ ქვარიანი.

ველთვის გულ-წრფელმა მუშაკმა და საზოგადო საქმის ერთგულმა მოღვაწემ, მაინც არ დასტოვა დაწყებული საქმე და მამის დასაფლავების შემდეგ ისევ განაგრძო ცხოველი მონაწილეობის მიღება. ამის გარდა მონაწილეობას იღებდენ ბაზრის მოწყობაში: სოფიო დავითის ასული კალანდარიშვილისა, ს. ი. სარაჯიშვილისა, ელ. დ. და ე. ვ. მოზდოკელიშვილებისა, ქ-ნი ელ. ან. ყაზახიშვილისა, ქ-ნი ... და სხვები.

სარაიეს განაგებდა კნეინა ნ. ნ. ლორთქიფანიძისა. ბუფეტებში მონაწილეობას იღებდენ: გრ. მ. ბურდული, ი. ი. ფიცხელაური, ტ. კახიძე, ი. დ. მაისურაძე, გიგო ჩითაევი, ზ. მჭედლიშვილი, პ. მეფურნიშვილი, ზ. ბარისოვი და სხვ. ამათ გარდა საკმარისი შრომა გასწიეს ნ. გუბნელოვმა, ნ. ყაზბეგმა, ალ. გულბათაშვილმა, დ. ჩუბინიძემ, კ. ოთარიშვილმა და ვ. ზირაქოვმა.

საზოგადოთ ქართულმა სალამომ კარგად ჩაიარა. წესიერება სალამოზე, დარბაზის მორთულობა და სხვა არ ახდენდენ ურიგო შთაბეჭდილებას, იმედია კავკავის ქართველობა საზოგადოთ და სკოლის სამზრუნველო კერძოდ ასეთის შეთანხმებულის მოქმედებით სკოლის სასარგებლოდ შემდეგშიაც განაგრძობენ მოქმედებას, საზოგადო საერთო საქმეში, სკოლის ვალის გადახდაში, რომელიც დაედო სკოლას სათეატრო დარბაზის აგების შემდეგ და როცა ხსენებული ვალი, რომელიც ამ ჟამად უდრის 3000 მ., გადახდილი იქნება, სკოლას შემდეგ არა გაუჭირდება რა, რადგანაც თვით სათეატრო დარბაზი გახდება საუკეთესო წყაროდ სკოლის ნივთიერის მხრით უზრუნველყოფისა.

—

ფოთი, კვირას, 19 დეკემბერს, აქაურ კლუბის დარბაზში, სცენის მოყვარულთაგან, საქველმოქმედო აზრით, წარმოდგენილ იქმნა სამ მოქმედებიანი კომედია ქ. ნატალია დონდაროვისა: «ფული და ხარისხი». წარმოდგენამ ძლიერ კარგად ჩაიარა.

მონაწილენი იყვნენ: ბ. ბ.—ა. სანოძე ს. მოინიანცი, ლ. მარჯანაშვილი, ა. კალანდაძე, გვასალია, გ. ნადირაძე და იმხნელი ქ. ქ—ა. ჩაჩანიძე, ხონელიძე, ნ. ნორაკიძე და ნ. ჯაიანი.

კომედიის შემდეგ წარმოდგენილ იქმნა რუსულ ენაზედ ერთ მოქმედებიანი ვოდევილი: «Бѣдовая бабушка» ამ უკანასკნელმაც რიგიანად ჩაიარა.

წარმოდგენას საზოგადოება რიგიანათ დაესწრო; როგორც გარდმომცეს, შემოსავალი 100 მან. მეტი იყო, იმედი გვაქვს რომ ეს ახლად შემდგარი სცენის მოყვარულთა დასი კვლავაც არ გაზოგავს თავის შრომას და ამ გვარ, უფრო იაფფასიან, წარმოდგენებს ხშირ ხირად გამართავს.

სე-ონ ზენობნელი.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

დილის დეპეშები.

29 დეკემბერი.

შანჰაი. რუსები ჯარს აძლიერებენ იაპონელთა მარცხენა ფრთის პირდაპირ, განსაკუთრებით სიენჩანის მახლობლად, სადაც ამ ჟამად ჩვიდმეტ-თვრამეტ ათასამდე კაცია.

პორტ-საიდი. 29 დეკ. ერთი ნაღმიანი გემი რუსებისა რეიდში შესვლის დროს ნახშირის ნავს დაეტაკა და ჩაიძირა. ბევრმა აფიცერმა ნაპირზე გადმოსვლა მოასწრო.

პარიჟი. გულის კომისიამ დაადგინა, რომ ხს ნება მიეცეს მოისმინოს გულის საქმის ვითარება და მოწმეთა ჩვენებანი, კომისიის კრებები კი ხალხის დაუსწრებლად იქნება, რადგან კამათს ხელს შეუშლის. კრებები სამინისტროს საბანკეტო დარბაზში იქმნება.

ბერლინი. იმპერატორმა ვილჰელმა 28 დეკემბერს რუსეთის ელჩი მიიღო, 29 დეკემბერს—იაპონიისა.

ვაშინგტონი. (რეიტ.) გამოძიებამ აღმოაჩინა, რომ სურვილი ფრიდრიხ დიდის ძეგლის აფეთქებისა სისულელით იყო გამოწვეული.

პარიჟი. პრესსას დუმერის არჩევანი კომბის სამინისტროს დამარცხებად მიაჩნია. მთავრობის თანამგრძნობი გაზეთები ამბობენ, კომბი და რესპუბლიკანელთა უმრავლესობა დუმერის არჩევის გამო შეირყნენო.

პორტ-საიდი. 29 დეკემ. (რეიტერი) დობროტოვსკის ესკადრა შევიდა არხში. გემებმა წაიღეს 1000 ტონნი ნახშირი, 500 ტონნი წყალი და სანოვაგე. ჰგონებენ, ესკადრა მადაგასკარში წავა და ჯიბუტში გაივლის.

ნიუ-იორკი. (რეიტერი) უკანასკნელ ხუთის თვის განმავლობაში აქ მოვიდა 75.160 რუსი ებრაელი და სხვათა შემწეობით ესახლებიან.

სალამოს დეპეშები

30 დეკემბერი.

პეტერბურგი. შორეულ-აღმოსავლეთიდგან ოფიციალური ცნობები არ მოსულა 29 დეკემბერს.

ტოკიო. (რეიტერი). მაიორი ტანავა რომელსაც ნაბძანები ჰქონდა გამოეკვლია პორტ არტურში რუსის გემები, იუწყება, რომ კრეისერი «ჯიღითი» დასავლეთის ნავთსადგურის პატარა ბუხტის შესავალშია ჩაძირულიო. გემი ჩაიძირა უთუოთ 203 მეტრიან გორის აღების შემდეგ. კრეისერი «რაზბოინიკი» მაიაკის მახლობლად არის ჩაძირული. ამბობენ—თითონ რუსებმა ჩაძირესო. კრეისერი «ზაბიაკა» დასავლეთ ნავთსადგურში ჩაძირულა იაპონელთა ყუმბარებისაგან. მგლის გორების აღების შემდეგ ნაღმოსნები «ბოევოი», «სილნი» და „ბეზუპრეჩნი“ ძლიერ დაზიანდნენ. დასავლეთით 1000 მეტრის მანძილზედ დგანან სანაღმე კრეისერები «გაიდამაკი» და «პოსადნიკი». ჯერაც ეძებენ გემებს, რადგან ერთი ნაღმოსნის სადაობა არ იციან.

ტოკიო. (რეიტერი). 1600 ტყვე რუსი აფიცრებიანათ, რომელთაც სიტყვა მისცეს იაპონელებს აღარ გეომებითო, ნაგასაკში მოვიდნენ 28 დეკემბერს და გუბერნატორი არაკოვა დიდის ამბით დაუხვდა გოშინძის ტაძართან, იგასსაში. რუსმა პოლკოვნიკმა ვირიაკოვმა მადლობა უთხრა დახვედრისათვის და იმედი გამოსთქვა, რომ სამტრო მოქმედებანი მალე მოისპობიან და წინანდელი მეგობრობა განახლდებაო.

ტოკიო. (რეიტერი). ნაგასაკში მოსული რუსის ტყვე აფიცრები ჰმოწმობენ, რომ იაპონელები ყველგან მეგობრულად დაგვხვდნენო. რუსის გენერლები და ადმირალები ნაგოიში იცხოვრებენ ცალკე სახლებში. როგორც სეულიდგან გვატყობინებენ, იაპონელთა მზვერავები რუსის რაზმს წააწყდნენ ხონიანთან, ჩრდილო-აღმოსავლეთ კორეაში. რუსები უკან გაბრუნდნენ. ეს კი იყო იაპონიის მთავრობამ შეუკვეთა შოტლანდიელ ტილოს მექარხნეებს მრავალი ტილო კარავებისათვის, მაგრამ რაკი ამ ტილოს ჩაბარება მხოლოდ რამდენიმე თვის შემდეგ მოხდებაო, ფიქრობენ, რომ იაპონიამ გადასწყვიტა განაგრძოს ომი მომავალ წელსაც.

შანჰაი. 29 დეკემბ. (რეიტ.) რუსებმა შახესთან ხელ ახლა დაიწყეს მოქმედება. ყოველ დღე შეტაკება აქვთ. შენჩჟანთან იაპონელთა მარჯვენა ფრთის ბანაკებს კულაოდუნთან რუსებმა ყუმბარები დაუშინეს და იაპონელთა მოწინავე საყარაულოებს მიესივნენ, მაგრამ ამაოდ.

პორტ საიდი, 29 დეკემბერი. (რეიტ.). რუსის გემები სალამოზედ მოვიდნენ და მშვიდობიანად გაიარეს ტიმზას ტბა. არხში გასავლელი ხარჯი 37,000 ფრანკამდეა. საიდუმლოებით მოცული გემი «ემერალდი» რამდენსამე კვირას რომ ალექსანდრიაში იდგა, ახლა პორტ-საიდში მოვიდა და სალამოჟამს გზას გაუდგა და არავინ იცის რისთვის.

პორტ-ლუი. (მავრიკიას კუნძული). 29 დეკემბერი. (რეიტერი). «მესსაჟერი მარიტიმ»-ის ამხანაგობის გემის «ოხუზის» კაპიტანს აცნობა ადმირალმა ფელკერზამმა, რომ იაპონელების თავდასხმას ველი ინდოეთის ოკეანშიო და სთხოვა დიეგო სუარეცის ნავთსადგურის გეგმა მომეციო. ადმირალმა დაუმატა, რომ ბალტიის ესკადრა შეივლის მახეში და სეიშელის კუნძულებზეო.

ბერლინი, 30 დეკ. ხელის მოწერა რუსის ოთხ ნახევარ პროცენტიან სახელმწიფო სესხზედ 1905 წელში დაიწყეს თუ არა მაშინვე დაიხურა. ხელის მოწერამ მოლოდინს ძალიან გადააჭარბა.

პეტერბურგი. დეპეშა გენერალ-ლეიტენანტის სახაროვისა უმთავრეს შტაბში 29 დეკემბ. «26 დეკემბერს ციმბირის ყაზახებმა პოდესაულის კოსიკოვის უფროსობით სურსათისათვის გაილაშქრა სოფლის მიცზის მიდამოებში, სადაც იაპონელნი იყვნენ გამაგრებულნი. ორი იაპონელთა საყარაულო იძულებული იყო გაქცეულიყო. ყაზახებმა იშოვეს სურსათი, დაუწვეს იაპონელებს სურსათის საწყობები და უზიანოდ გამობრუნდნენ, თუმცა იაპონელები ორივ მხრივ ესროდნენ მთებიდგან. 28 დეკემბერს გათენებისას ნისლი იდგა და იაპონელები მიუხდნენ სოფელს სანდიოზას, 7 ვერსზედ შახეს სტანციიდან დასავლეთით, მაგრამ მოგერებულ იქმნენ.

დროებით რედაქტორი **გრ. ყიფშიძე**.
გამომცემელი **ა. სარაჯიშვილი**.

გამოსადეგი ცნობანი:

პეტერბურგის ბირჟა

28 დეკემბერს 1904 წ.

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ. . . .	93,95
ბერლინში 100 მარკაში	45,92½
პარიჟში 100 ფრანკში . . .	37,35
ლონდონში ჩეკები	94,60
ბერლინში ,, ...	46,30
პარიჟში . . ,, ...	37,62½
ბირჟის დისკონტი.	6—7½%
4% სახელმწიფო რენტა . .	89½ ნ. გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ. . . .	—
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ. მამულო ბანკისა . . .	87 ყიდ.
5% პირ. შინაგ. მომგ. ბილ. 1864 წ.	419 ნ. ყ.
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ. . . .	322½ წ. გაყ.
5% გირავნ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა. .	265 წ. გაყ.
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	—
4½% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა.	—
4½% ტფილ. საადგ. მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ. . . .	—
5% გირავნობის ფურც. იმავე ბანკისა.	—
6% ქუთ. საად. მამ. ბანკის გირ. ფურცლ.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა.	—

განცხადებანი

ქართველნი მკურნალნი:

გედევანიშვილი მიხეილ,—ყორღანოვის ქუჩა, № 16, საკუთარი სახლი. სალამოს 6—7 საათამდე.

ალექსი-მესხიშვილი, სარდიონ სარდიონის-ძე. იღებს სქესოსტაქრო ავადმყოფებსა და საშარდე-სქესებრივ ორგანოებით დასნეულებულთ ყოველ-დღე, ნაშუადღევის 5 საათიდან 6-მდე. ოლგას ქუჩა, № 15.

დიასამიძე ალექსანდრე,—ლორის-მელიქოვის და ბარონის ქუჩის კუთხე, ფოსტის პირდაპირ მესხიშვილის სახლი, № 18, იღებს ავადმყოფებს დილით 9—11 და საღამოთი 6—8-დე.

კბილის ექიმი ნ. ტყეშელაშვილი იღებს ავადმყოფებს 9 საათიდამ სალამოს 5 საათ., ოლგას ქუჩა, № 31.

ვ. ს. მუსხელაშვილი—კიროჩნისა და დიდის მთავრის ქუჩების კუთხე, სახლი სვანიშვილისა, № 11. მიიღებს თვალით ავადმყოფებს: დილით 12—2 ს., სალამოთი 6—7 ს., გარდა სამშაბათისა.

ვაჩაძე სპირიდონ. პეტერბურგის ქუჩა საკუთარი სახლი.

ბძელიშვილი კონსტანტინე ელისაბედის ქუჩა. სახლი მილოვისა. № 5

ბაბაშვილი გრიგოლ,—კოჩუბეის ქუჩა, № 19.

გამოვიდა და ისყიდება ყველგან

ნაწერები ს. მესხისა

ტ. 1. II+533 გვ.

ავტორის სურათით და ავტოგრაფით, გამოცემა ს. ფარცხალავასი. ფასი ერთი მ. უმთავრესი საწყობი «წ. კ. გამავ. საზოგადოებაში».

საყმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯეჯილი“

წელიწადი მეთექვსმეტე

გამოვა 1905 წელსაც თვეში ერთხელ. ჟურნალში ორი განყოფილებაა: პატარებისთვის და მოზრდილთათვის.

«ჯეჯილში» მონაწილეობას მიიღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მწერლები. რედაქციასთან დაარსებული კომისია ყოველ ღონის ძიებას ხმარობს ჟურნალის გასაუმჯობესებლათ.

რედაქცია ეცდება ხშირათ ჩაურთოს «ჯეჯილის» ნომრებში ნახატები ფერადი წამლებით და აგრეთვე შეძლებისამებრ მისცეს პრემიათ სხვა და სხვა სასიამოვნო და სასარგებლო წიგნაკები.

ჟურნალი «ჯეჯილი» მიღებულია ტფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი «ჯეჯილი» ტფილისში დატარებით ღირს 4 მან. ტფილისს გარეშ გაგზავნით 5 მან. ნახევარი წლით 2 მან. 50 კ. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) ტფილისში—«წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების» კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101), და თვით «ჯეჯილი»-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возлѣ Кадетскаго корпуса)

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисъ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“*.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმ.-წერეთლისა.

ახალი საყმაწვილო ჟურნალი

„ნ ა კ ა დ უ ლ ი“

ს უ რ ა თ ე ბ ი თ

გამოიცემა მცირე წლოვან და მოზრდილ ყრმათათვის

თვეში სამ წიგნი ორი მცირე წლოვანთათვის და ერთი მოზრდილთათვის, პედაგოგიურ ფურცლის დამატებით.

წელიწადი იანგარიშება 1 ნოემბრიდან 1 ნოემბრამდე.

ჟურნალის ფასი: ერთად ორივე გამოცემა ღირს წელიწადში 5 მან. ცალცალკე 3 მან., ნახევრის წლით ორივე გამოცემა 2 მან. 50 კაპ.; ხელის მომწერს შეუძლიან თვეში თითო მანეთიც შემოიტანოს. ფასი თითო ნომრისა: მოზრდილთა ჟურნალი—5 კ., მცირე-წლოვან ყრმათა—15 კაპ.

რედაქცია იმყოფება ალექსანდროვის ქუჩ., № 5, სახლი პოპოვისა, სადგომი მარიამ ივანეს ასულის დემურიასი.

ხელის მოწერა მიიღება: რედაქციაში, „წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების“ კანცელარიაში და ჟურნალის აგენტებთან.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція журнала «НАКАДУЛИ».

✦ სადღესასწაულო საჩუქარი ✦

გამოვიდა და ისყიდება ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიაში

«ქართველ ქალთა წრის» მიერ გამოცემული

„ბ ღ ა ვ რ ე ბ ი“

წიგნში მოთავსებულია მხატვრის ო. შმერლინგის მიერ დასურათებული ჩვიდმეტი ხალხური ზღაპარი. წიგნი დიდის ფორმატისაა, შეიცავს 160 გვერდს და ღირს 1 მანეთად 30 კაპ.

ვინაც უნდა დაიკვეთოს 1905 წ.

კალენდარი (სათვეო)

„ცოდნა“

მიჰმართონ სოსიკო მერკვილაძეს.

✦ კალენდარი ჰღირს ორ შაურად ✦

ვინც ერბაშად 50 ცალზე მეტს იყიდის, კალენდარი დაეთმობა

ექვს-ექვს კაპეიკად.

ტფილისი, ქვაშვეთის ქუჩა, არჯევანიძის სახლი, № 12.

ფოსტით: მისამართი Тифлисъ. Книжный магазинъ „ЦОДНА“.

(10—10)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 30 декабря, 1904 г. Тип. Е. И. Хеладзе. Русск. базаръ домъ арм. семинаріи.